

VB000 – seminář 3

Zuzana Nevěřilová a ChatGPT
xpopelk@fi.muni.cz

Faculty of Informatics, Masaryk University

23.10.2024 | 30.10.2024

Definice v odborném textu

- Při psaní odborného textu je vždy potřeba vysvětlit některé pojmy.
- Definované pojmy se často stávají klíčovými slovy práce.
- Kam s definicemi?
 - tam, kde termín poprvé použijeme
 - na začátek kapitoly, kde termín použijeme
- Když je termín nezvyklý, můžeme odkázat z více míst textu na jeho definici (platí zejména pro mezioborové práce)

Dobré a ne tak dobré definice

- **Klasická definice** – nejbližší rod + druhové rozdíly.
slovo nadřazené + rozdíl oproti slovům souřadným
- **Úroveň definic** – Pro hlubší pochopení je lepší vyhledat přesnější zdroj než např. Wikipedii.
- Příklad definice na Wikipedii: Operační systém
která definice je lepší a proč?

Zkratky a jejich vysvětlení

- Při používání zkratk je důležité rozlišovat jejich známost v informatice. Běžné zkratky stačí vysvětlit v poznámce pod čarou (HTML, DDoS, ...)
- zkratky úzce spjaté s tématem práce je lepší vysvětlit při prvním užití v závorce za zkracovaným a také dále používat např. natural language processing (NLP)
- Ne všechny zkratky je nutné vysvětlovat, některé jsou všeobecně známé nebo irelevantní (IBM, USA).

Terminologie

- Terminologie může být důležitá i pro ty, kteří píšou odborné texty v angličtině, protože obhajoba probíhá často v češtině nebo slovenštině.
- V mluveném jazyce je větší tolerance k neformálnímu použití termínů, ale má to své meze.
- Co když pro určitý koncept existuje více pojmenování? Používejte konzistentně jedno, ostatní můžete zmínit při první zmínce.
Object–relational mapping

Přejímání anglických slov

- Přejímání cizích slov je ekonomické
např. *bit* místo „dvojková číslice“
- „Neexistuje alternativa“ (big data)
- Pravopis a výslovnost
např. *cloud*, *firmware*
- Záludnosti skloňování
benchmarking – benchmarkinzích
Windows – operační systém Windows
- Podstatné jméno jako modifikátor je v češtině a slovenštině
syntaktická chyba
Python kód, HTML stránka

Přejímání anglických slov

- Přejímání cizích slov je ekonomické
např. *bit* místo „dvojková číslice“
- „Neexistuje alternativa“ (big data)
- Pravopis a výslovnost
např. *cloud*, *firmware*
- Záludnosti skloňování
benchmarking – benchmarkinzích
Windows – operační systém Windows
- Podstatné jméno jako modifikátor je v češtině a slovenštině
syntaktická chyba
Python kód, HTML stránka

¹<https://www.spreadshirt.com/shop/design/syntax+error+costume+halloween+nerd+geek+coder+womenst-shirt-D5d472efb1cbf3a779a09dc68>

Zavedení nových termínů

- Jak zavedete nový termín do odborného jazyka? Není žádná vyšší autorita než odborník (vy).
- Jednou z možností je napsat o novém termínu článek na Wikipedii.
- Používání termínů a pravopisných variant lze sledovat pomocí korpusu – např. *javascript* vs. *javaskript*.

Hedging

- Hedging je jazyková strategie, která pomáhá vyjádřit sílu vlastních postojů (oslabování platnosti výpovědi, subjektivní omezení [1])
Uživatelé patrně preferují větší tlačítka bez grafiky.
Zdá se, že uživatelé ...
Zjistili jsme, že uživatelé ...
- Používá se k vyjádření nejistoty nebo k tomu, aby se předešlo příliš silným závěrům.
- Největší jistotu máme sami o sobě: popíšu, dokážu, navrhuji, vyvracím
- Hedging nikdy nepoužívejte v tvrzeních o sobě
V závěru se pokusím uvést některé příklady...
Nakonec bych snad uvedl...

Závěr

- Při psaní odborných textů je důležité správně definovat pojmy, zvolit vhodnou terminologii a pečlivě pracovat s jazykovými prostředky, jako je hedging.
- Správná terminologie zvyšuje odbornou úroveň vaší práce.

- [1] Milada Hirschová. „Hedge“. In: *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [cit. 2024-10-22]. Masarykova univerzita, 2017. URL: <https://www.czechency.org/slovník/HEDGE>.